

Smrt krásných srnců

Ota Pavel

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

Analýza uměleckého textu

I. část

- zasadit výňatek do kontextu díla
- **Téma:** Vzpomínání na dětství a dospívání Oty Pavla, na problémy s židovstvím. Popisuje, co potkalo jeho rodinu v předválečném, ve válečném a v poválečném období.
- **Hlavní myšlenka:** Hlavní myšlenkou je ukázat vztah člověka s přírodou a jak je důležité mít i dobrý vztah v rodině. Poukazuje rovněž na obětavost rodičů, na jejich toleranci, na jejich sny a touhy.
- **Motiv:** Peníze, zvířata, rybaření, lov, druhá světová válka, koncentrační tábor, venkov
- **Časoprostor:**
 - Čechy – především Praha, Buštěhrad, Kročehlavy, Křivoklátsko a okolí řeky Berounky.
 - V první polovině 20. století před 2. světovou válkou a v jejím průběhu.
- **Literární druh:** epika
- **Literární forma:** próza
- **Literární žánr:** autobiografický povídkový soubor

II. část

- **Struktura díla:**
 - Chronologická – jednotlivé příběhy jsou za sebe poskládány tak, jak se postupně staly.
 - Objevuje se i retrospektivní kompozice (vzpomínky Oty).
 - Kniha sedmi povídek, ve kterých Ota Pavel vzpomíná na svoje dětství.
- **Hlavní postavy:**
 - **Leo Popper** – Vypravěčův tatínek; plný vitality, má smysl pro humor, je posedlý svými touhami a sny; žádný z neúspěchů ho nikdy neodradí a bezhlavě se vrhá do každé příležitosti; Žid, dobrý obchodník, má rád ženy, miluje rybaření a rybníky; velmi šarmantní; v době války se ukazuje jako skvělý otec.
 - **maminka Herma Popperová** – Velmi tolerantní a laskavá, svému muži odpouští všechny prohřešky; mnoho se o ní v díle nedozvíme, vypravěč (Ota) ji věnuje málo pozornosti; své děti vedla k lásce k vlasti; křesťanka, jejím snem je dovolená v Itálii.
 - **strejda Prošek** – Král pytláků; má velmi dobrý vztah k přírodě; rodina u něho tráví víkendy i prázdniny; má psa Holana, jenž mu byl vždy věrný a doprovázel ho při pytlacení.
 - **pes Holan** – Včák, který Leovi pomůže sehnat jídlo pro svoje chlapce; dává najevo svoje city, když nakonec poslechne Lea, aby mu šel pomoci.
 - **Ota Pavel** – Jeho otec je pro něho vzorem, má dobrý vztah k přírodě; celý příběh vypráví on; zaměřuje se hlavně na osudy tatínka.

- **Děj:**

- 1. Nejdražší ve střední Evropě**

V první povídce tatínek koupil rybník s pouze jednou rybou. Panu Václavíkovi se pomstil tím, že mu prodal ledničku bez jakéhokoliv vybavení. Když po něm chtěl pan Václavík vysvětlení, tatínek mu řekl že to bylo jako s tím rybníkem, navenek krásný ale uvnitř nic nebylo.

- 2. Ve službách Švédska**

Druhá povídka ukazuje, jak byl tatínek schopný obchodník ve firmě Elektrolux. V prodeji vysavačů a ledniček se stal nejprve mistrem republiky, a později i mistrem světa. V této povídce se spřátelil s věhlasným malířem Nechlebou. Chtěl od něj namalovat paní Irmu, do které byl tajně zamilovaný, ale pan Nechleba odmítl.

- 3. Smrt krásných srnců**

Třetí povídka je o tom, jak tatínek jel svým synům, kteří měli nastoupit do koncentračních táborů, pro pořádné poslední jídlo před odjezdem a přivezl jim jelen díky pomoci pana Proška a Holana.

- 4. Kapři pro wehrmacht**

Čtvrtá povídka vypráví o odebrání tatínkova milovaného rybníka Němci. Když se dozvěděl, že ho povolali do koncentračního tábora, noc před odjezdem rybník vylovil. Po jeho odjezdu maminka s mladým Otou vyměňovali kapry za jídlo. Když nastal výlov rybníka, Němcům nezbyl ani jeden kapr.

- 5. Jak jsme se střetli s Vlky**

Pátá povídka je o soutěži v chytání ryb mezi rodinou Popperových a rodinou Vlkových. Tehdy Vlkovi porazili Otu a tatínka.

- 6. Otázka hmyzu vyřešena**

Šestá povídka popisuje tatínkovy poválečné obchody, kdy se mu už moc nedařilo. Začal s prodejem mucholapek s panem Jehličkou, ale po neúspěchu tatínek podal výpověď a pan Jehlička všechny mucholapky spálil. Na konci se tatínek dozvěděl, že mucholapky byly hitem, když je prodávali Holanďané pod názvem FlyKiller.

- 7. Králíci s moudrýma očima**

V poslední povídce Otův tatínek začal prodávat králíky. Takhle to dělali asi 10 let, poté tatínek nechal králíky tetovat a vzal je na výstavu. Z té se vrátil bez králíků, kteří měli nedostatky, a proto je vypustil na svobodu. Když přišel pěšky z výstavy, maminka mu rychle zavolala sanitku. Před odchodem dal ještě ceduli na vrata: PŘÍJDU HNED, ale už se nikdy nevrátil.

- **Výstavba vět:**

- Ich-forma – ztotožnění autora a vyprávěče, z úhlu pohledu malého Oty.
- Přímá řeč, jednoduchý přirozený jazyk, autor užívá obecnou češtinu, rybářský slang, hovorový jazyk.
- V celé knize se objevují záporně i kladně zabarvené výrazy (tatínek, škarpa).
- Využívá lidové slovesnosti a cizí výrazy a přívlastky.
- Popisný styl díla, soustředění se na detaily, atmosféru.
- Ironie, vnější charakteristika, metafora, hyperbola (opakoval cestu z Plzně).

III. část

- na základě ukázky analyzovat jazyk a jazykové prostředky
- najít umělecké prostředky

Literárně historický kontext

- Reakce na válku – próza 80. let – za normalizace už byla víra v komunistické zítřky víceméně předstírána
- Vznikla schizofrenní situace: něco jiného se říkalo na veřejnosti, jinak se mluvilo doma.
- Doba tzv. uvolnění (politického), 2. Vlna válečné prózy – zabývají se tématem 2. světové války.
- Surrealismus, poetismu

Další díla:

- Hory a lidé, Dukla mezi mrakodrapy, Plná bedna šampaňského, Cena vítězství, Pohár od Pánaboha, Syn celerového krále, Jak jsem potkal ryby, Pohádka o Raškovi
- Fialový poustevník, Veliký vodní tulák, Zlatí úhoři, Výstup do Eiger, Mám rád tu řeku, Jak šel táta Afrikou, Omyl a jiné povídky

Další autoři:

- **Arnošt Lustig** – Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou (Novela)
- **Ivan Klíma** – Soudce z milosti (Generační román)
- **Josef Škvorecký** – Příběh inženýra lidských duší (Román), Zbabělci (Román)

Ota Pavel:

- Ota Pavel, vlastním jménem Otto Popper (2. července 1930 Praha – 31. března 1973 Praha), byl český prozaik, novinář a sportovní reportér.
- Je autorem sportovních a autobiografických próz s tématy z vlastního dětství.
- Otec Leo Popper byl židovského původu, pracoval jako obchodní cestující.
- V jeho šesti letech se rodina přestěhovala do Buštěhradu k prarodičům z rasových důvodů.
- Bratři Hugo a Jiří a otec byly za druhé světové války v koncentračním táboře, všichni přežili.
- Ota žil s matkou v Buštěhradě, zde získal vztah k přírodě a k rybám.
- V roce 1956 si rodina změnila jméno na Pavlovy.
- Oženil se se sekretářkou Věrou Novákovou, vyženil dva syny a spolu měli syna Jiřího.
- Pracoval jako horník, poté jako novinář – sportovní redaktor v Československém rozhlasu.
- Byl také redaktorem periodik Stadion a Československý voják.
- Byl členem Svazu československých spisovatelů.
- Od r. 1964 trpěl duševní chorobou (maniodepresivní psychóza), r. 1966 odešel do invalidního důchodu.
- Závěr života strávil v psychiatrických léčebnách a v kraji svého dětství.
- Zemřel na srdeční infarkt v necelých 43 letech v Praze.
- Je pohřben na židovském hřbitově na Olšanech.
- Za své dílo získal cenu Víta Nejedlého a novinářskou cenu Julia Fučíka.